

Załącznik
do uchwały Nr XIII/99/2016
Rady Gminy Turośń Kościelna
z dnia 3 marca 2016 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI POMIGACZE GM. TUROŚŃ KOŚCIELNA

Turośń Kościelna, 2016

1. Wstęp.

Plan odnowy miejscowości stanowi jeden z ważniejszych elementów służących do poprawy warunków życia i pracy na obszarach wiejskich. Opracowanie planu ma także na celu pobudzenie lokalnej społeczności do wspólnego działania na rzecz rozwoju naszej miejscowości, jej promocji oraz zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców i osób przebywających gościnnie w naszej miejscowości. O tym, że nasza miejscowość była atrakcyjna świadczą pozostałości po naszych dziadkach.

Wieś w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku zaczęła tracić na atrakcyjności, rolnictwo jako źródło utrzymania przegrało z ofertą pobliskiego wojewódzkiego miasta Białegostoku - praca i lepsze warunki bytowe spowodowały migrację młodych wykształconych ludzi ze wsi do miasta. Obecna sytuacja gospodarcza naszej ojczyzny zaczyna zmieniać kierunek migracji w naszej miejscowości.

Doinwestowana i odnowiona wieś odzyska swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, zapewni jej mieszkańcom godziwą jakość życia, zacieśni więzy społeczne w procesie budowy wspólnego dobra.

Pozyskiwanie środków finansowych na nasze cele odbywać się będzie w ramach gminnych programów inwestycyjnych. Stworzenie takiego dokumentu uwzględnia różne pomysły i opinie mieszkańców, a osiągnięte porozumienie lokalnej społeczności pozwoliło na wypracowanie wspólnej strategii. Proponowane przedsięwzięcia mieszkańcy uznali za możliwe do zrealizowania przy jednoczesnym zaangażowaniu własnym i samorządu gminy.

2. Charakterystyka miejscowości.

Pomigacze umiejscowione są we wschodniej części gminy Turośń Kościelna, powiat białostocki województwa podlaskiego. Powierzchnia administracyjna sołectwa wynosi 893,3542 ha, w tym tereny zabudowane zajmują powierzchnię 18,56 ha, zaś na obszarze 235,3542 ha znajdują się lasy. Główne pasmo zabudowy rozciąga się wzdłuż asfaltowej drogi powiatowej na przestrzeni około 1 km. Równolegle do niej przebiega droga gminna także w znacznym stopniu zabudowana. Mieszkańcy swoją miejscowość do niedawna dzielili na trzy części: Rudniki, Sierednianie i Howieny. Według danych na dzień 31 grudnia 2015 roku wieś posiadała 276 mieszkańców. Podział przedstawia się następująco:

- kobiety – 139
- mężczyźni – 137
  - ♦ osoby do 18 roku życia – 46
  - ♦ osoby w wieku 18-60 lat – 167
  - ♦ osoby powyżej 60-go roku życia – 63

Budynków mieszkalnych w miejscowości jest ponad sto, lecz nie wszystkie są zamieszkałe. Mieszkańcy utrzymują się z pracy w niewielkich gospodarstwach rolnych połączonej z pracą w instytucjach, rent i emerytur.

Obszar sołectwa obecnie jest atrakcyjnym miejscem pod zabudowę jednorodzinną i cieszy się dużym zainteresowaniem osób migrujących z pobliskiego miasta Białegostoku. Brak uciążliwych usług, upadłe rolnictwo na słabych ziemiach, które częściowo zostały zalesione nadały okolicy atrakcyjny wygląd. Każdy mieszkaniec znajdzie tu spokój i wyciszenie. Osoby tu osiadłe posiadają dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej: wodociąg, kanalizacja, sieć telekomunikacyjna. W centralnej części miejscowości znajdziemy coś dla ciała – sklep spożywczy, oraz coś dla duszy – kaplicę stanowiącą miejsce spotkań modlitewnych dla mieszkańców. Zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Turośń Kościelna wyznaczona jest ścieżka rowerowa jako obwodnica wokół miasta Białegostoku (Białystok – Hryniewicze – Juchnowiec Kościelny – Szerenosy – Turośń Kościelna – Juraszki – Pomigacze – Księżyno – Białystok).

Szlaki rowerowe na terenie gminy Turośń Kościelna

Legenda:

- Drogi wojewódzkie o dł.19 km
- Drogi powiatowe o dł.78 km
- Drogi gminne o dł.270 km
- Obwodnica wokół NPN
- Obwodnica wokół miasta Białegostoku
- Szlak rowerowy Białystok-koł.Topilec
- Obwodnica wokół miasta Białegostoku
- Podlaski Szlak Bociani
- Punkty noclegowe

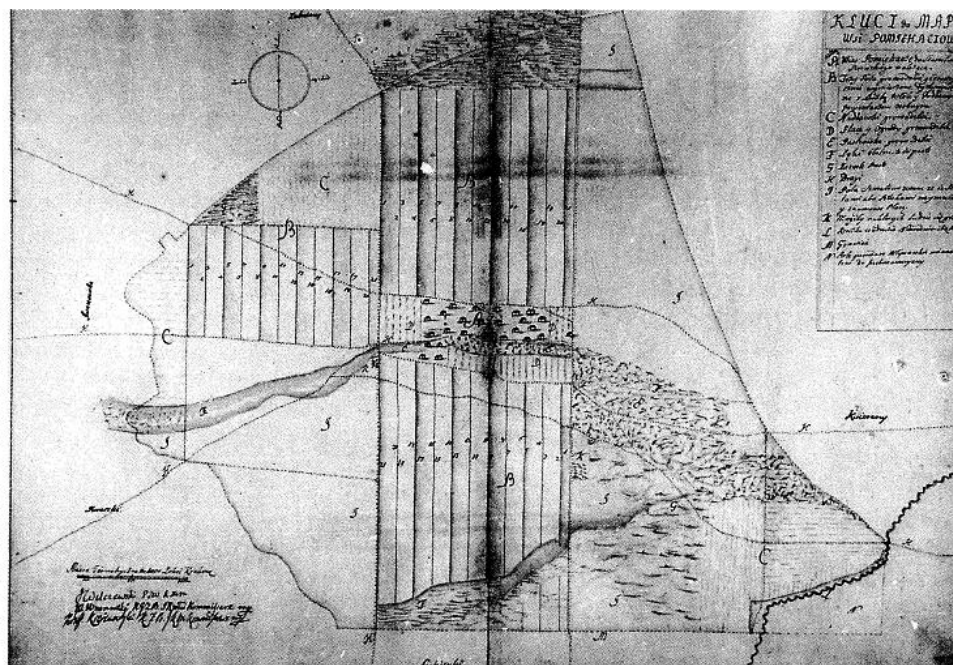

3. Historia.

W V – VII wieku ziemie między Narwią i Supraślą były bardzo słabo zaludnione, a porastające tu lasy, bagienne tereny oraz rzeki dawały dobrą osłonę plemionom Jaćwingów i Gallindów. W X wieku przez te tereny przebiegał ważny szlak handlowy biorący swój początek od Morza Czarnego. Na szlaku tym osiedla się ludność mazowiecka, a następnie po wielu wojnach powstaje osadnictwo ruskie i litewskie. Od początku XV wieku ta część Podlasia jest już systematycznie zasiedlana przez ludność posługującą się polskim jak też i ruskim językiem.

Istnieje legenda, że w tym właśnie czasie osiedlił się na tych ziemiach kowal, mając dużo pracy zatrudnił pomocników nazywanych potocznie pomagaczami, którzy to dali początek osadzie i jej nazwie. Na skraju wsi znajdował się cmentarz.

Mapa wsi- **POMIGACZE**. AGAD
Zb. Kart. 134-2. Oryginał-1761-J.
Wilczewski. Skala oryginału ok.
1:6400, rękopis, wielobarwny, wymi-
ary 73x53 cm. Opis legendy- A: wieś
Pomigacze do Starostwa Suraskiego
należąca, B: trzy pola gromadzkie
geometrycznie wymierzone dystyn-
gowane z liczbą włók u poddanych
inwentarzem osobnym, C: naddatki
gromadzkie, D: place i ogrody grom-
adzkie, E: pastwiska gromadzkie, F:
łąki błotniste częściowo, G: zaroście
puste, H: drogi, I: pola szmatowe
zwane że je szmatki albo sztukami
nazywają i zagrodowe placą, K:
mogily na których ludzi się grzebie,
L: rzeczka ze źródojów
Niewodnica. Tamże Młynisko, M:
granice, N: pole gromadzkie
młynarskie miano odebrać od
Juchnowszczyzny.

Obecnie w tym miejscu są zakopane szczątki naszych przodków, na nich pomnik i tablica z napisem.

Źródła historyczne podają, że w 1577 roku należąca do dóbr królewskich wieś miała 42 włók ziemi, jedną karczmę i trzech kowali.

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

W II POŁOWIE XVII w.

OSADNICTWO I STRUKTURA WŁASNOŚCI ZIEMSKIEJ

W okresie zmian historycznych nazwa miejscowości przyjmowała brzmienie w języku panującej administracji: Pomiace, Pomiehacze, Pomihace, wielu jej mieszkańców do niedawna jako miejsce urodzenia i zamieszkania podawało Pomygacze, od 1980 roku posługujemy się nazwą Pomigacze.

4. Inwentaryzacja zasobów.

1) Zasoby przyrodnicze

Otoczające miejscowość lasy i bogata szata roślinna oraz pagórkowaty teren pozwalają usłyszeć z ust osób goszczących w naszej okolicy słowa „na pewno tu wrócę”. Lasy bogate są w grzyby i jagody – poszukiwaczy runa leśnego też często można spotkać. Nieobcy dla ucha jest śpiew skowronka, klekot bociana, głosy wielu innych gatunków ptaków i zwierząt. Przez miejscowość przebiega ciek wodny, na którym bobry robią tamy. Połowę miejscowości otaczają grunty rolne w znacznym stopniu obsiane zbożem i trawą.

2) Dziedzictwo kulturowe.

W miejscowości brak jest obiektów związanych z odległymi dziejami. Zachowało się kilka budynków mieszkalnych i gospodarczych z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Do dzisiejszego dnia zachował się drewniany krzyż postawiony po wielkim pożarze w 1885 roku, od uderzenia pioruna całkowicie spłonęło wówczas dziewięć gospodarstw. Miejsce zakończenia pożaru zostało przez mieszkańców oznakowane krzyżem.

Szczególnym sentymentem darzony był budynek dawnej szkoły, w którym znalazło się miejsce na świetlicę wiejską z biblioteką. Tu właśnie skupiało się główne życie kulturalne miejscowości, pierwsze powojenne kino objazdowe „Manifest” gromadziło wielu widzów przed ekranem. W świetlicy urządzone były potańcówki, spotkania z ludźmi kultury i nauki, urzędnikami państwowymi.

Tradycyjne były jasełka inscenizowane przez lokalną młodzież.

W okresie funkcjonowania szkoły powstał dziecięcy zespół pieśni i tańca, który swoimi występami uświetniał różne uroczystości.

Nieodzownym elementem większości polskich wsi były Koła Gospodyń Wiejskich, co miało miejsce także i u nas. Dobrze zorganizowane koło prowadziło różne formy działalności, członkinie oraz publiczność przygodę z formą kabaretu do dziś mile wspomina.

Kolejnym elementem, który wpisał się w dzieje wsi jest wieża syreny strażackiej zbudowana w 1959 roku. Używana sporadycznie, ale na pewno następne pokolenia będą w posiadaniu sprawnej pamiątki po byłej jednostce ochotniczej straży pożarnej. Na cokole widnieje napis:

OCHOTNICZA
STRAŻ POŻARNA
W POMYGACZACH
ZORGANIZOWANA
4 WRZEŚNIA
1947 R.

Drugim obiektem mającym duże znaczenie w życiu mieszkańców wsi jest kościół parafialny pw. św. Rozalii, ufundowany przez mieszkańców w latach 1948- 1951. Każdego roku 4 września odbywa się tradycyjna msza odpustowa św. Rozalii – patronki miejscowości, a także w tym dniu zbierają się mieszkańcy do wspólnej modlitwy w okresach szczególnego kultu religijnego (nabożeństwa majowe, różańcowe, koła żywego różańca). Św. Rozalia wzywana jest jako patronka od zarazy, z opowieści naszych pradziadków dowiadujemy się o zarazie bydła, która panowała w naszej miejscowości i zawierzenie dobytek świętej patronce wstrzymało rozwój choroby.

3) infrastruktura techniczna

Pomigacze są miejscowością, przez którą przebiega asfaltowa droga powiatowa Białystok – Turośń Kościelna z nieutwardzonym chodnikiem. Trasa ta jest obsługiwana przez komunikację publiczną, której pasażerami jest w większości młodzież uczęszczająca do szkół. Równolegle do niej przebiega zabudowana, lecz nie utwardzona droga gminna. W miejscowości funkcjonuje z lat osiemdziesiątych wodociąg mający ujęcie wody w obrębie sołectwa oraz sieć kanalizacyjna wybudowana w 2003 roku z dwoma przepompowniami do oczyszczalni ścieków w Turośni Kościelnej. Większość mieszkańców przyłączona jest do sieci telefonicznej z ograniczoną możliwością korzystania z internetu. W 2015 roku do miejscowości doprowadzono sieć światłowodową. Miejscowość posiada zmodernizowane energooszczędne oświetlenie ulic, wiata oraz zatoki na przystankach dla autobusów, funkcjonujący sklep spożywczo-przemysłowy. W centralnej części wsi znajduje się wybudowany w 2012 roku budynek świetlicy wraz z boiskiem o nawierzchni poliuretanowej do gry w siatkówkę i koszykówkę.

4) gospodarka i rolnictwo

Pomigacze to typowa wieś robotniczo - chłopska posiadająca gospodarstwa niskotowarowe, średnio zmechanizowane. Produkcja roślinna w większości na potrzeby własne z niewielką ilością zwierząt hodowlanych. Na terenie miejscowości brak zakładów produkcyjnych, kilku mieszkańców prowadzi usługi nieuciążliwe dla środowiska. Prężną działalnością może poszczycić się rozwijające gospodarstwo agroturystyczne przyciągające wielu turystów.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest techniką służącą do porządkowania informacji. W tym wypadku ma ona na celu określenie strategii, kierunków rozwoju oraz sposobów realizacji planu odnowy miejscowości Pomigacze. Analiza ta polega na określeniu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wsi.

Nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów:

- ✓ **strenghts (mocne strony)** – wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu;
- ✓ **weaknesses (słabe strony)** – wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu;
- ✓ **opportunities (szanse)** – wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany;
- ✓ **threats (zagrożenia)** – wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Silną stroną jest samo położenie miejscowości typowo wiejskiej w cichej okolicy, skąd tylko „kroczek” do aglomeracji wojewódzkiej. Mieszkańcy mogą zdobywać wyższą

wiedzę i kwalifikacje zawodowe w wielu szkołach i uczelniach, podejmować pracę nie poświęcając dużej ilości czasu na dojazdy. Selektywna zbiórka odpadów oraz dobrze zorganizowany gminny system gospodarowania odpadami, istniejąca sieć sanitarna sprawia, że otaczające nas środowisko staje się estetyczne. Brak uciążliwych zakładów przemysłowych sprawia, że przyroda nie ulega znacznej dewastacji. Następuje rozbudowa miejscowości, a nowe ładne budynki stanowią niejako wyzwanie do modernizacji istniejących, co też następuje. Zmodernizowane energooszczędne oświetlenie uliczne nocą daje mieszkańcom w pewien sposób poczucie bezpieczeństwa. Prężnie działające gospodarstwo agroturystyczne przyczynia się do znacznej promocji naszej wsi. Duży atut stanowi położona w centralnej części miejscowości działka z budynkiem świetlicy, gdzie kwitnie życie kulturalne wsi, rozwój techniki stawia nowe wyzwania dla modernizacji tego nie doinwestowanego obiektu.

Słabą stroną naszej wsi jest fakt, że część miejscowości ze względu na nieutwardzoną nawierzchnię boryka się z takimi niedogodnościami jak błoto, nierówności, droga staje się nieprzejezdna. Zwiększające się natężenie ruchu drogowego stwarza niebezpieczeństwo pieszym ze względu na brak chodników. Gospodarstwa rolne są rozdrobnione, niska opłacalność produkcji rolnej oraz ubogi rynek pracy powoduje zubożenie części naszego społeczeństwa. Mieszkańcy podejmują pracę poza miejscem zamieszkania poświęcając niejednokrotnie dużo czasu na dojazdy, co ogranicza kontakty w lokalnej społeczności.

Szansą dalszego rozwoju wsi jest współpraca z samorządem lokalnym i zaangażowanie mieszkańców w programach pomocowych funkcjonujących w Unii Europejskiej. Funkcjonująca świetlica wiejska stwarza możliwość organizacji wszelkich spotkań, zacieśnianie więzi międzyludzkich. Jako dobre rozwiązanie mieszkańcy określają utwardzenie drogi w kierunku wsi Lubejki.

Zagrożeniem dla dalszego rozwoju miejscowości niewątpliwie jest tendencja do integracji kulturowej z bogatszym w oferty miastem Białystok, nie są rozbudowywane więzi lokalne. Coraz mniejsza oferta komunikacji masowej sprawia, że młodzież, która jest jej głównym usługobiorcą nie zawsze może pozwolić na dodatkowe zajęcia pozalekcyjne ze względu na brak możliwości późnego powrotu do domu. Rosnące bezrobocie, niski dochód na mieszkańca w naszym regionie oraz nieproporcjonalny podział funduszy na ścianę wschodnią naszego kraju hamuje rozwój kulturalny naszej społeczności.

5. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących lokalną społeczność, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.

Po przeprowadzeniu analizy słabych i mocnych stron rozwoju miejscowości oraz potrzeb i oczekiwań mieszkańców, stworzono listę zadań do realizacji w latach 2016-2020.

Realizacja zaplanowanych zadań przyczyniających się do odnowy wsi Pomigacze służyć będzie osiągnięciu szczegółowych celów rozwoju miejscowości, którymi są:

- poprawa stanu infrastruktury technicznej,
- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców.
- poprawa estetyki i podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości,
- podniesienie standardu życia mieszkańców,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- rozwijanie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej,

Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 106694B na odcinku od drogi powiatowej nr 1500B w m. Pomigacze do drogi powiatowej nr 1499 w m. Lubejki
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu infrastruktury technicznej, - poprawa bezpieczeństwa - skrócenie czasu przejazdu - podniesienie standardu życia mieszkańców, - poprawa estetyki i podniesienie atrakcyjności miejscowości,
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2016-2017
Szacunkowe koszty:	2.300.000 zł
Źródło finansowania:	Środki z budżetu gminy, środki pozyskane z funduszy unijnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 106666B (Howieny)
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu infrastruktury technicznej, - poprawa bezpieczeństwa - skrócenie czasu przejazdu - podniesienie standardu życia mieszkańców, - poprawa estetyki i podniesienie atrakcyjności miejscowości,
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi

Harmonogram:	2016-2017
Szacunkowe koszty:	1.000.000 zł
Źródło finansowania:	Środki z budżetu gminy, środki pozyskane z funduszy unijnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Nazwa zadania:	Remont kaplicy
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie standardu życia mieszkańców, - zachowanie dziedzictwa kulturowego, - wzmocnienie więzi międzyludzkiej - poprawa estetyki i podniesienie atrakcyjności miejscowości, - zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców.
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2018-2019
Szacunkowe koszty:	100 tys. zł
Źródło finansowania:	Wkład własny mieszkańców, środki z budżetu gminy, środki pozyskane z funduszy unijnych

Nazwa zadania:	Przebudowa chodników wzdłuż drogi powiatowej
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia - poprawa bezpieczeństwa drogowego - poprawa estetyki miejscowości
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2019-2020
Szacunkowe koszty:	400 tys. zł
Źródło finansowania:	Środki budżetu gminy, środki z budżetu powiatu, ewentualne środki pozyskane z funduszy unijnych

Nazwa zadania:	Przebudowa drogi powiatowej w m. Pomigacze
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia - poprawa bezpieczeństwa drogowego - poprawa estetyki miejscowości
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2019-2020

Szacunkowe koszty:	800 tys. zł
Źródło finansowania:	Środki budżetu gminy, środki z budżetu powiatu, ewentualne środki pozyskane z funduszy unijnych

Nazwa zadania:	Zagospodarowanie działki gminnej za świetlicą wiejską
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia - wzmocnienie więzi międzyludzkiej - poprawa estetyki i podniesienie atrakcyjności miejscowości, - zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców.
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2019-2020
Szacunkowe koszty:	100 tys. zł
Źródło finansowania:	Środki budżetu gminy, wkład własny mieszkańców, ewentualne środki pozyskane z funduszy unijnych

Nazwa zadania:	Remont gruntowych dróg gminnych
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia - poprawa bezpieczeństwa drogowego
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2016-2020
Szacunkowe koszty:	90 tys. zł
Źródło finansowania:	Wkład własny mieszkańców, środki z budżetu gminy
Nazwa zadania:	Rozbudowa oświetlenia ulicznego
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia - poprawa bezpieczeństwa drogowego
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2016-2020

Szacunkowe koszty:	15 tys. zł
Źródło finansowania:	Wkład własny mieszkańców, środki z budżetu gminy

Nazwa zadania:	Remont syreny OSP
Cel:	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa - poprawa estetyki i podniesienie atrakcyjności miejscowości,
Przeznaczenie	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców wsi
Harmonogram:	2019-2020
Szacunkowe koszty:	5 tys. zł
Źródło finansowania:	Środki budżetu gminy, wkład własny mieszkańców,

Realizacja zadań wynikających z Planu Odnowy Miejscowości Pomigacze uzależniona jest od możliwości finansowych gminy oraz od wysokości uzyskanych środków, zarówno krajowych jak i strukturalnych.